

Toimintasuunnitelma
2019

VALONIA

VALONIAN TOIMINTA-AJATUS

Valonia on Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden asiantuntijaorganisaatio. Tarjoamme maakuntamme kunnille ja kuntalaisille sekä yrityksille ja muille toimijoille ajankohtaisia kestävän kehityksen asiantuntijapalveluja.

Pääteemojamme ovat **energia, kuluttaminen ja kiertotalous, liikkuminen, vesiensuojelu** sekä **ympäristökasvatus**. Teemojemme kärki vaihtelee hieman vuosittain hanketoiminnan ja maakunnan muiden tavoitteiden mukaan. Toteutamme sekä kansainvälisiä että maakunnallisia kestävän kehityksen tavoitteita.

Kehitämme toimintamalleja sekä työkaluja ja luomme uusia ratkaisuja monipuolisella projektitoiminnalla, laajan yhteistyön ja kumppanuuden avulla.

Työllämme rakennetaan yhteiskuntaa, jossa niin kuntien, organisaatioiden kuin yksittäisten ihmistenkin on helpompi tehdä hyviä ja kestäviä valintoja.

Valonia on osa Varsinais-Suomen maakunnanliittoa. Yhdessä haluamme rakentaa kestävän kehityksen mukaista, resurssitehokasta maakuntaa, joka on rohkea, osaava ja vastuullinen edelläkävijä.

TALOUS JA HALLINTO

Varsinais-Suomen liiton päättävä elin on maakuntavaltuusto, jonka alaisuudessa toimii maakuntahallitus. Viraston esimies on maakuntajohtaja *Kari Häkämies*. Valonia on liiton organisaatiossa maankäytön ja ympäristön vastuualueen projektiyksikkö. Vastuualueen esimies on suunnittelujohtaja *Heikki Saarento*. Valonian esimies on toimialapäällikkö *Riikka Leskinen*.

Valonian toimintaa ohjaa kuntien, alueellisten organisaatioiden ja korkeakoulujen sekä yritysten jäsenistä koottu ohjausryhmä. Ryhmän tehtävänä on toimia Valonian suunnittelun ja kehittämisen tukena, tiivistää yhteistyötä kunnan ja Valonian välillä sekä ohjata ja tukea siinä, että toiminta noudattaa Ohjelma2020:n tavoitteita.

Valonian rahoituspohja on laaja-alainen. Kuntien perusrahoitusosuus on noin 20 % Valonian budjetista. Lisäksi kunnilla on mahdollisuus osallistua erillishankkeisiin lisärahoitusosuu-
della. Loppuosa noin miljoonan euron vuosibudjetista koostuu kansallisista ja kansainvälisistä hankerahoista sekä asiantuntijapalveluista.

Valonian käynnissä olevat hankkeet löytyvät [Valonian verkkosivuilta](#) teemoittain.

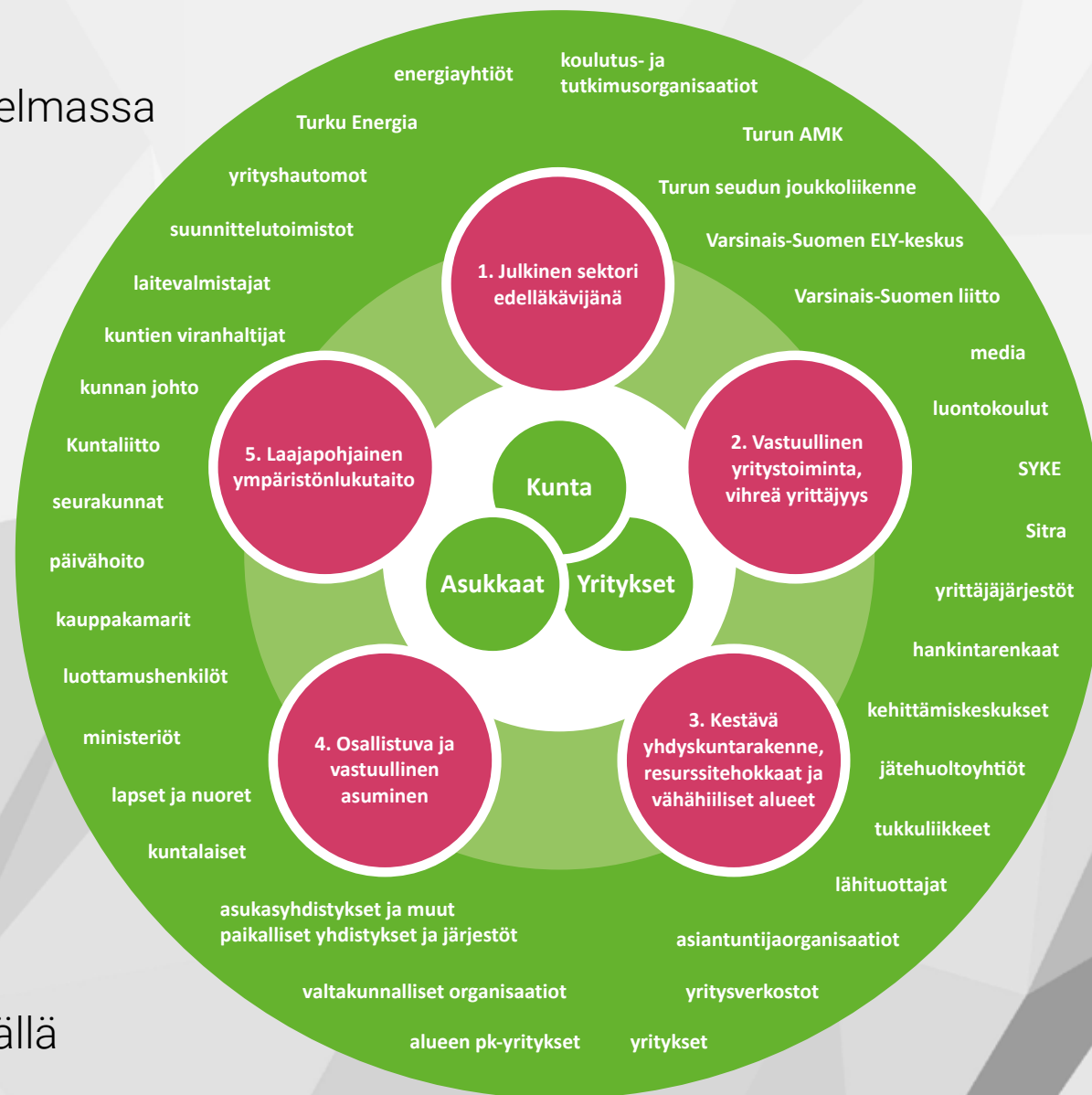
OHJELMA2020

OHJELMA2020 – Varsinais-Suomi kestävän kehityksen edelläkävijäksi -toimeenpano-ohjelmassa on viisi painopistealuetta:

1. Julkinen sektori edelläkävijänä
2. Vastuullinen yritystoiminta, vihreä yrittäjyys
3. Kestävä yhdyskuntarakenne, resurssitehokkaat ja vähähiiliset alueet
4. Osallistuva ja vastuullinen asuminen
5. Laajapohjainen ympäristönlukutaito

Ohjelma on laadittu vuosille 2015 – 2020. Kunnat ovat sitoutuneet yhteistyöhön koko ohjelmakaudeksi. Keskeistä tavoitteiden toteuttamisessa on yhteistyö ja laaja toimijoiden joukko.

Uuden ohjelman tekeminen käynnistyy keväällä 2019.

YLEISIÄ SUUNTAVIIVOJA VUODELLE 2019

Kuntien suora auttaminen eri kysymyksissä, **konkreettisten työkalujen** kehittäminen ja levittäminen, toimenpiteiden käynnistäminen

Yleisen **ymmärryksen vahvistaminen** siitä, miten ilmasto-, kiertotalous- ja biodiversiteettikysymykset kytkeytyvät yhteen

Käyttäjien ja paikallistoimijoiden **osallistaminen käytännön toimenpiteillä** eri teemoihin liittyen (energia, vesiensuojelu, liikkuminen)

Maakunnallisen **yhteistyön vahvistaminen** ilmastokysymyksissä eri tahojen kanssa (muun muassa maa- ja metsätalous, liikenne, maaseutu)

Valonian **tulevan ohjelman valmistelu:**
Nykyisen ohjelman **vaikuttavuudenarviointi**
Sidosryhmätyön käynnistäminen

Viestinnän kohdentaminen yhä vahvemmin konkreettisten ratkaisuiden avaamiseen

Valonian **verkkosivujen uudistus**

KUNTIEN ILMASTOTYÖ

Kannustetaan ja autetaan kuntia osallistumaan energiategokkuussopimukseen vuosille 2017–2025.

Ohjataan ja avustetaan kuntia ilmastotyön käytännön aloittamisessa, hankkeistamisessa ja toimeenpanossa (Canemure).

Osallistutaan Maakunnallisen uusiutuvan energian yhteistyöryhmän (MUTRU) toimintaan.

Kehitetään maakunnallista ilmastotyötä mm. YM:n ja Kuntaliiton kanssa sekä alueiden välistä yhteistyötä ilmastokysymyksissä.

Neuvotaan kuntia ja kuntalaisia energia-asioissa.

Maakunnallinen kuluttajien energianeuvonnan ryhmä kutsutaan koolle 2–4 kertaa vuodessa.

Osallistutaan Motivan koordinoiman valtakunnallisen energianeuvonnan verkoston toimintaan ja kehittämiseen.

Tehdään puun polton opastusta TTS:n koordinoimassa hankkeessa (Kuivaa asiaa).

Laaditaan kunnille viestintäpaketti ilmastotyön tueksi.

KUNTIEN TEKNISEN SEKTORIN ENERGIATYÖN KEHITTÄMINEN

ELLE-kuntien kiinteistöihin tehdään noin kymmenen kevennettyä energiakatselmointia. Lisäksi kerätään seurantatietoja hankkeen tuloksista.

Markkinavuoropuheluissa keskitytään tiettyjen hankintojen edistämiseen ja tarpeisiin (ELLE) sekä palvelukiinteistöjen käyttäjiin ja käyttäjälähtöiseen palvelumuotoiluun (EKAT).

Edistetään energiatehokkuutta dataa hyödyntämällä:

Kehitetään avoimen datan sisältöä ja sen hyödyntämisen mahdollisuuksia (ELLE).

Osallistetaan palvelukiinteistöjen käyttäjiä Turun kaupungin pilottikohteissa.

Arvioidaan osallistavien viestintämenetelmien vaikuttavuutta käyttäjien toimintaan älykkäissä rakennuksissa (EKAT).

Tehdään energiateemaa näkyväksi ja aktivoidaan käyttäjiä pilottikohteissa käyttäjäprofiileittain.

Kehitetään ilmiöoppimisen mallia energiaan liittyen.

Kuntien teknisen sektorin verkkotapaamisten sarjaa jatketaan ja tapaamisia järjestetään vähintään 8 kertaa vuoden aikana. Tapaamisissa esitellään kuntien hyviä käytäntöjä ja kokemuksia ja keskustellaan ajankohtaisista aiheista.

Tavoitteena kuntien yhteistyön lisääminen, kokemusten vaihto ja mahdolliset yhteishankinnat.

Pureudutaan yksittäisten kuntien toimiin: selvitetään pullonkaulat ja etsitään ratkaisumalleja/toimenpiteitä.

KIERTOTALOUS

Kutsutaan koolle maakunnallinen jäteneuvonnan ryhmä. Pohditaan neuvonnan ja viestinnän teemojen laajentamista (esim. lietteet, haja-kuormitus, muovi).

Käynnistetään kansallisen muovitiekartan toimenpiteet Varsinais-Suomessa.

Perehdytetään luottamushenkilöitä kiertotalouteen ja innovatiivisiin hankintoihin teemailloissa ja tilaisuuksissa.

Julkaistaan ruokahävikkitiekartta, viestitään ja pohditaan jatkotoimenpiteitä.

Toteutetaan kunnissa kiertotalouden opiskelijaprojekteja yhteistyössä TurkuAMK:n kanssa.

Viestitään yritysten vastuullisuustyökaluista, erityisesti Ekokompassi-ympäristöjärjestelmästä.

Toteutetaan Varsinais-Suomen Sinisen biotalouden murrosareena -työpajaprosessi (yhteistyössä Syke:n Blue Adapt -hankkeen kanssa)

Jatketaan yhteistyötä Novidan kanssa kiertotalouden huomioimiseksi ammatillisessa koulutuksessa.

Päivitetään Varsinais-Suomen kiertotalouden tiekartta:

Uusien kiertotaloushankkeiden suunnittelu, taustalla erityisesti Valtakunnallisen jätesuunnitelman alueellisen toteuttamisen painopisteet

Turun Green Circular Cities Coalition –prosessin tukeminen

VESIENSUOJELU

Aktivoidaan maakunnan alueella vapaaehtois- ta vesiensuojelua vesistökuunnostusverkosto- toiminnalla (YM kärkihanke 2018–2020).

Järjestetään metsä- ja maatalouden vesien- suojeluun liittyviä tapahtumia ja maastoretkiä.

Edistetään pienvesien kunnostus- ja suojelutoi- mintaa. Lisätään vuoropuhelua eri vesiensuoje- lutoimijoiden välillä. Haetaan hankerahoitusta ja edistetään yhteistyötä vesistökuunnostusver- kostotyöllä.

Tehdään tilausperusteisesti vesiluontokartoi- tuksia ja vesiensuojeluun liittyviä suunnittelu- töitä. (Lähdekartoitustyö 2019/V-S ELY)

VIRTAVEDET

Virtavesien kunnostustoiminta jatkuu hanke- toiminnalla. Haetaan jatkorahoitusta muun muassa harkinnanvaraisista valtionavustuksista (ELY-keskus).

Jatketaan kalastoltaan arvokkaiden virtavesien kunnostuksia, edistetään kaupunkipurokun- nostuksia ja jatketaan talkookunnostuksia.

Yhteistyötä jatketaan esimerkiksi kalastusalu- eiden, ELY-keskuksen, Freshabit Life -hankkeen, WWF:n ja paikallistoimijoiden kanssa.

JÄTEVEDET

Tarjotaan maakunnan haja-asutusalueen asukkaille puolueetonta ja maksutonta jätevesineuvontaa. Neuvonnassa kannustetaan haja-asutusalueen asukkaita vesiensuojelulähtöisesti jätevesijärjestelmän kunnostukseen, huoltoon ja toiminnan seurantaan. (Hajajätevesikuormitus kuriin neuvonnalla -hanke/YM)

Tuotetaan puolueetonta tietoa jätevesijärjestelmien toimivuudesta näytteenottoseurannan kautta.

Kehitetään jätevesineuvonnalle toimintaa vuoden 2019 jälkeen ja haetaan jatkorahoitusta. Jätevesineuvonnan avulla tuetaan laajemmin vesiensuojelun edistämistä ja kiertotaloutta.

Jätevesineuvonnassa jatketaan yhteistyötä kuntien viranomaisten ja alan yrittäjien kanssa muun muassa järjestämällä koulutuksia liittyen vesien tilaan ja jätevesien käsittelyyn.

Lisäksi tehdään yhteistyötä muiden alueellisten jätevesineuvontahankkeiden kanssa.

KUNTIEN KESTÄVÄN LIIKKUMISEN TYÖN TUKEMINEN

Osallistutaan :

Turun kaupunkiseudun jatkuvan liikennejärjestelmätöyön Viisaan liikkumisen alatyöryhmän toimintaan

Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivittämiseen

pyydetessä kuntien liikenneturvallisuusryhmiin kestävän liikkumisen aihepiiriä koskien

Kehitetään osallistavuutta liikennesuunnittelussa yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton kanssa. Tavoitteena on saada eri kuntasektoreita sekä kuntalaisia mukaan yhdyskuntasuunnitteluun kehittämään entistä parempia pyöräily- ja jalankulkuolosuhteita. (HEAT)

Toteutetaan 110-tien tierakennustöiden yhteydessä liikkumisen ohjausta tukeva viestintäkampanja ja tempauksia osana 110-tien MAL-hanketta.

Pyritään vaikuttamaan kestäviä kulkumuotoja suosivaan päätöksentekoon kunnissa laatimalla Turun seudun liikennemallin aineistoon perustuvia kestävän liikenteen tulevaisuuskenaarioita konsulttiyhteistyönä Varsinais-Suomen liiton kanssa. Samalla levitetään tietoutta WHO:n HEAT-laskentamallista päätöksenteon tukena ja kokeillaan HEAT-laskentamallia apukeinona myös maakunnallisessa liikennesuunnittelussa. (HEAT)

Toistetaan vuonna 2017 toteutettu Turun ydin-kaupunkiseudun (Turku, Raisio, Naantali, Lieto, Kaarina) liikenneympäristökysely, jotta saadaan vertailutietoa liikenneympäristön kehittämiseen liittyvistä mahdollisista asenteiden muutoksista. (CIVITAS ECCENTRIC)

Suunnitellaan toimenpiteitä vuoden 2019 liikkumisen ohjauksen valtionavustushankehakuun (dl 18.1.2019)

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN EDISTÄMINEN JA VIESTINTÄ

Edistetään senioreiden joukkoliikenteen käytön vuorovaikutteisuutta ja suunnitellaan senioreiden joukkoliikenteen käyttöä edistävää mentoimintimallia yhteistyössä Fölin ja Turun AMK:n kanssa (Green Silver Age Mobility -hanke käynnistyy)

Toteutetaan harrastetaksikokeilu Impivaaran uimahallin harrastajille. Kootaan kokeilun tulokset ja pohditaan jatkoa.

Tehdään kestävän liikkumisen ajankohtaisviestintää, muun muassa sisällöntuotantoa uudelle kulje.fi -sivustolle.

Toteutetaan Fölläreiden markkinointikampanja valituille kohderyhmille.

Viestitään liikkumiseen liittyvän muutoksen välttämättömyydestä sekä uudenlaisista liikkumisen ratkaisuista ja mahdollisuuksista.

YMPÄRISTÖKASVATUS JA -KOULUTUS

Jatketaan alueellisen verkoston yhteistyön kehittämistä: keväällä ja syksyllä järjestetään kokousten yhteydessä teematapaamiset, joissa lyhyitä alustuksia ajankohtaisista asioista.

Jatketaan yhteistyötä ammattioppilaitos Novidan Kiertotalous tutuksi -hankkeen kanssa.

Monialaista ilmiöoppimista edistetään yläkouluilaisten kanssa Sää ja Mää -hankkeessa, jossa käsitellään sään ja ilmaston historiaa ja tulevaisuutta (yhteistyössä Aboa Vetus).

Tuetaan kouluja Agenda2030-tavoitteiden sisällyttämisessä koulujen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin (myös koulutusten järjestämisessä). Järjestetään alueellinen Vihreä lippu -juhla yhteistyössä muiden VL-toimijoiden kanssa Vihreä lipun täyttäessä 20 vuotta.

Hankesuunnittelua:

Multaa ja Mukuloita -hankkeelle haetaan jatkorahoitusta OPH:sta.

Keski-Suomen Ely-keskukselta haetaan rahoitusta luonnon monimuotoisuusteemalla; kohderyhmänä yläkoulut

EKOSYSTEEMIPALVELUT

Järjestetään koulutustilaisuuksia ja työpajoja kuntien viranhaltijoille ja päättäjille käytännön toimenpiteistä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Teemoina muun muassa:

kuntien taajamametsien ja avoimien alueiden luonnonmukaisen hoidon suunnittelu

virkistysalueiden ja opetukseen soveltuvien luontoalueiden tunnistaminen, kehittäminen ja hyödyntäminen osana ekologista verkostoa

luontokartoitusten hankinta ja soveltaminen kaupunkisuunnittelussa

Kehitetään Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kunnissa -opas käytännön toimenpiteisiin.

Osallistutaan kuntien, yhdistysten ja hankkeiden järjestämiin luontotapahtumiin esimerkiksi työpajojen vetäjinä.

VIESTINTÄ

Valonia.fi -verkkosivut uudistetaan käyttäjäystävällisemmäksi. Uusi rakenne mahdollistaa myös teemaltaan päällekkäisten uutisten/tapahtumien/materiaalien tehokkaamman esiintuomisen.

Uusien sivujen myötä pyritään tuomaan entistä tehokkaammin esiin myös kunnissa tehtävää työtä.

Hiilineutraali maakunta -teemaa tuodaan näkyväksi. Aihetta työstitään yhdessä ELY-keskuksen viestinnän kanssa.

Jatketaan kuukausittaisia asiantuntijablogeja Varsinais-Suomen liiton blogissa.

Kehitetään viestintää visuaalisesti ja kohderyhmälähtöisesti.

Lyyti-työkalun käyttöä ja tapahtumaviestintää tehostetaan

Huolehditaan hyvistä kontakteista lehdistöön ja hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti myös Alio-kirjoitusten mahdollisuuksia

Mediatiedotteet kerätään näkyviin mediatiedotepankkiin.

Uutiskirje julkaistaan 6 kertaa vuodessa. Uusien tilaajien houkuttelemiseksi pidetään viestintäkampanja uusien nettisivujen valmistuttua.

Viikoittainen Ekovinkki lähetetään jatkossakin maakunnan paikallismedioille.

Kehitetään maksullista some-näkyvyyttä uusien seuraajien tavoittamiseksi.

VALONIA

